

סוכה יא. (משנה) עד יב. (משנה)

ביאורים

לימא כתנאי: זוהי קושיא שהגמרא מקשה כאשר נראה לכאורה שמחלוקת האמוראים שלפנינו היא גם מחלוקת תנאים. ההנחה היא שדחוק הדבר שיאמרו האמורא דבר סתם ולא ככולי עלמא, שהרי אם הוא בא לפסוק הלכה כתנא מסויים, אז שיאמר בהדיא ש"הלכה כפלוגי", ומכך שאמר את דברו סתם משמע שאליבא דכו"ע נאמרו דבריו. (ר' ישועה בן יוסף הלוי, הליכות עולם, שער שני, א/ח)

משנה

תנאים לסכך כשר:

- (1) גידולו מן הארץ.
- (2) אינו מקבל טומאה.
- (3) תלוש מהקרקע.

במקרים אלו מחובר כשר

- [א] כשרוב סכך הסוכה תלוש
- [ב] כשקצץ לאחר שסיכך בו.

מניין שרק סכך שגדל בארץ ולא מקבל טומאה הינו כשר

ר' אליעזר [שסובר שהסוכות במדבר היו ענני כבוד]:
"ואד (ענן) יעלה מן הארץ" - אד עולה מן הארץ ולא מקבל טומאה

ר' עקיבא [שסובר שהסוכות היו סוכות ממש]

הצעת רב דימי:

הוקשה סוכה לחגיגה ("חג הסוכות").

דחיה: אם כך אז אף בבעלי חיים ניתן לסכך!

הצעת ר' יוחנן:

"באספך מגרנד ומיקבך" - בפסולת גורן ויקב.

מניין שמדובר בפסולת ולא באוכל (המקבל טומאה):

- (1) "מגרנד" - ולא גורן עצמו, "מיקבך" - ולא יקב עצמו.
- (2) מהפס' בנחמיה רואים שסיככו דוקא בפסולת

סיכך ואחר כך תלשו

רב: כשר גם בלי נענוע (קציצה נחשבת עשייה)
שמואל: חייב לנענע ('תעשה ולא מן העשוי')

מח' זו מקבילה למחלוקת בעניין ציצית

קשר חוט ציצית ואחר כך חתכו

רב: לא צריך לקשור מחדש (החתיכה נחשבת עשייה)
שמואל: צריך לקשור מחדש ('תעשה ולא מן העשוי')

קושיות על שיטת רב:

קושיה א': מהברייתא משמע שקציצה לא נחשבת לעשייה.
תירוץ: מדובר כשהקציצה אינה ניכרת, ולכן לא נחשב לעשייה.

קושיה ב': מהברייתא משמע שפסיקה לא נחשבת לעשייה.

קשיא!

הברייתא

ליקט ביו"ט את ענבי ההדס (שהיו מרובים מעליו):

ר' שמעון בר יהוצדק: פסול.

חכמים: כשר.

טעם המחלוקת

אפשרות א': האם לקיטה נחשבת עשייה (כולם מסכימים שולב צריך אגד - עשייה, ושיש בו פסול תעשה ולא מן העשוי)

אפשרות ב': האם בלולב נאמר הדין 'תעשה ולא מן העשוי'.

אפשרות ג': האם לולב צריך אגד (קשירה).

לפי אפשרות 1 מח' רב ושמואל מקבילה למח' התנאים

טעם המחלוקת: האם לומדים גזירה שווה ('ולקחתם') מאגודת אזוב.

חכמים מודים שלכתחילה מצוה לאגוד (משום 'זה אלי ואנוהו').

האם צריך לאגוד יחדיו את הלולב, הדס וערבה?

חכמים: לא.

ר' יהודה: כן.